

Living Labs

Steeds meer actieve bewoners organiseren zorg en ondersteuning in hun eigen wijk of dorp, omdat ze iets belangrijks kunnen toevoegen. Veel gemeenten erkennen deze beweging en zoeken naar manieren om dit te faciliteren, bijvoorbeeld via het 'right to challenge'. Aanbieders van zorg en welzijn zoeken manieren om aan te sluiten bij deze lokale energie.

Het LSA ziet dat bewonersinitiatieven worstelen met hun positie binnen het sociaal domein. Welke plek nemen zij in naast de gemeente en grotere zorg- en welzijnsaanbieders? Om hun positie te versterken hebben ze belang bij samenwerking met alle organisaties die zich in een wijk met zorg en welzijn bezighouden. In dit lokaal samenspel valt nog veel te winnen. Het gezamenlijke doel is **goede zorg voor elkaar in de wijk**. Hoe gaan we dat doel bereiken? Het LSA kan de zoektocht naar het antwoord op deze vraag begeleiden door middel van een Living Lab.

Living Lab

Door: 2 procesbegeleiders van het LSA met expertise die past bij de specifieke vragen die in het Living Lab aan de orde komen.

Doelgroep: (Beleids)medewerkers van gemeenten, zorg- en welzijnsprofessionals, actieve bewoners.

Aantal deelnemers: Zes tot acht personen (bij voorkeur twee mensen van iedere organisatie) is een mooi aantal.

Datum, tijd en plaats: 2 sessies van 1 dagdeel (3 uur) op een inspirerende plek in de wijk. Optioneel een terugkombijeenkomst.

Voor wie?

Samenwerking gaat niet vanzelf. Bij het LSA merken we dat we elkaars rollen en posities in de wijk nog niet altijd scherp hebben. Herken jij je als bewonersinitiatief, zorg- en welzijnsorganisatie of gemeente in een van de volgende vragen:

- Hoe zorgen we samen voor de bewoners van de wijk?
- Hoe organiseren we een sluitend netwerk van alle aanbieders van zorg- en welzijn in de wijk?
- Hoe kunnen we elkaar beter vinden, versterken en samenwerken?
- Hoe krijgen we ieders rol en positie scherper?
- Welke ambities hebben de verschillende partijen voor de wijk?
- Hoe ga je als gemeente om met nieuwe bewonersinitiatieven?
- Welke taken kunnen we als welzijnsorganisatie aan bewonersinitiatieven overdragen?
- Hoe kunnen we als bewonersinitiatief taken overnemen van de gemeente of professionals?

dan is het Living Lab een geschikte methodiek om hierover met elkaar in gesprek te gaan!

Wat is het?

Een Living Lab bestaat uit twee bijeenkomsten - en optioneel een terugkombijeenkomst - waar de gemeente, bewonersinitiatieven en aanbieders van zorg en ondersteuning met elkaar de uitdaging aangaan om betere samenwerking tot stand te brengen. Reflecteren op samenwerking is lastig in de waan van de dag. Het Living Lab geeft je de tijd om de dialoog aan te gaan.

"Het was voor mij een eye-opener dat ik tijdens de labs zo open kon zijn en de anderen ook naar mij. We leerden elkaar echt beter kennen. Nu voel ik meer ruimte om met elkaar in gesprek te gaan en gezamenlijk ideeën in te brengen."

Gemeente Landerd

In een vertrouwde setting komen de verschillende organisaties bij elkaar om te praten over de onderliggende waarden van samenwerking, over ambities voor de wijk en om in elkaars huid te kruipen om elkaar beter te begrijpen. Het is ingewikkeld, spannend en heel leerzaam. Een absolute randvoorwaarde is dat alle deelnemers open zijn over hun intenties om deel te nemen aan het Living Lab.

“Deelname aan het living lab was spannend en nuttig, vooral in relatie naar de gemeente. We gingen elkaar beter begrijpen omdat je de tijd hebt om zaken door te spreken waar je normaliter in deze verhouding geen tijd voor vrij maakt.”

Bewonersinitiatief Zuid Doet Samen, Apeldoorn

De methodiek van het Living Lab kent een standaardaanpak waarbinnen veel ruimte is voor maatwerk. De procesbegeleider voert voorafgaand aan het Living Lab met alle deelnemers een startgesprek. Op basis van deze gesprekken worden de bijeenkomsten afgestemd op de lokale context en de specifieke vragen van deelnemers. Daarnaast kent elke bijeenkomst een aantal vaste elementen.

Tijdens de eerste bijeenkomst worden de kenmerken van de samenwerking tussen bewoners en professionals benoemd en verkend; wat gaat goed en wat loopt stroef?. Hierbij wordt gebruik gemaakt van wisselende perspectieven (in elkaars huid kruipen). Ook wordt tijdens deze bijeenkomst het gezamenlijke doel en de gewenste uitkomsten van het Living Lab bepaald en de agenda voor de tweede bijeenkomst opgesteld. De vervolgbijeenkomst gaat over wat er nodig is om dit gezamenlijke doel te bereiken. Het gesprek gaat over elkaars rollen en verwachtingen. Optioneel kan nog een derde bijeenkomst georganiseerd worden waarin wordt teruggekeken op de afspraken die tijdens het Living Lab gemaakt zijn en hoe deze in de praktijk worden gebracht.

“Het living lab heeft opgeleverd dat we nu meer met elkaar bespreken waar de grenzen liggen tussen de verschillende organisaties en wie wat doet. We willen er naartoe dat het niet uitmaakt waar iemand zijn vraag stelt: bij de zorgcoöperatie, ONS Welzijn of bijvoorbeeld de huisarts. Samen vormen we een sluitend dorpsnetwerk en gezamenlijk zorgen wij dat iemand de juiste ondersteuning krijgt.”

Welzijnsorganisatie ONS Welzijn, Landerd

Doel

Living Labs hebben als doel samenwerking tot stand te brengen op een manier die écht werkt. Het Living Lab sluit aan bij de gezamenlijke zoektocht hoe bewonersinitiatieven meer invloed kunnen krijgen op de organisatie van welzijn en zorg in hun lokale omgeving.

Living Labs zijn het beste in te zetten voorafgaand aan een samenwerkingstraject tussen bewoners, professionals en de gemeente. De uitkomsten kunnen dan gebruikt worden om een visie te vormen of beleid te maken. Ook kan het Living Lab ingezet worden als instrument voor een tussentijdse evaluatie van een bestaande samenwerking in de wijk.

“Het is bij ons duidelijker geworden wat dat nou inhoudt, zo’n bewonersinitiatief in de wijk. Wat dat voor de bewoners betekent en hoe aanvullend zij zijn op ons als zorgaanbieder. Ik vraag mezelf nu vaker af: wat leeft er echt en sluiten we goed aan bij de behoeftes van de bewoners?”

Zorgorganisatie Verian, Apeldoorn

Indruk van gebruikte methodieken en werkvormen

De **Ijsbergmethode** maakt inzichtelijk wat in de onderlinge samenwerking niet direct zichtbaar is, maar wat wel onder de oppervlakte speelt en van invloed is op het succes van de samenwerking. Met de Ijsbergmethode onderzoeken deelnemers hoe ieder naar de onderlinge samenwerking kijkt en deze ervaart en hoe ieders onderliggende opvattingen en motieven dit beeld kleuren.

De **Cirkelmethode** maakt duidelijk welke rollen en taken er worden vervuld en waar die elkaar overlappen of juist gaten ontstaan. Ook biedt het inzicht in de kwaliteiten of waarden die partijen (kunnen) bieden in het aanpakken of oplossen van het vraagstuk en hoe die elkaar kunnen aanvullen of versterken. Het draagt bij aan het erkennen van ieders unieke rol en toegevoegde waarde. Tegelijkertijd biedt het handvatten om waar nodig taken anders te verdelen en iedere partij vanuit de eigen competenties te laten bijdragen.

“Iedereen had afzonderlijk van elkaar de positieve intentie om samen te werken, maar door drukte van alledag kwamen we niet verder. Door deelname aan het Living Lab zijn we gezamenlijk wel een stap verder gekomen. Tijdens een oefening kropen we in de huid van de ander. We stonden er nooit bij stil dat we de samenwerking ook eens vanuit een ander perspectief konden bekijken.”

Zorgcoöperatie Zeeland, Landerd

De **Waarderingsdriehoek** (ontwikkeld door het Instituut voor Publieke Waarden) is een instrument voor zowel initiatiefnemers als gemeenten om de waardenpropositie te bepalen en het initiatief te onderbouwen.

In de werkvorm **Beeldenstorm** worden deelnemers uitgenodigd om op een beeldende manier hun ideeën, interpretaties of (toekomst)wensen uit te drukken. Het **bespreken en uitwisselen van begrippen** waar opvattingen onderling over kunnen verschillen kan zorgen voor meer inzicht in en begrip voor elkaars perspectief.

“We hebben open gesprekken met elkaar gevoerd tijdens het Living Lab. Het is prettig om onder begeleiding een dergelijk gesprek te voeren omdat je dan makkelijker zaken op tafel kan leggen.”

Gemeente Apeldoorn

Onze medewerkers

Marieke Koot zorgt als projectleider voor alle praktische zaken zoals de voorbereiding, uitvoer en nazorg van het Living Lab. De bijeenkomsten worden begeleid door Marieke en een tweede procesbegeleider van het LSA met expertise passend bij de specifieke vra(a)g(en) die in het Living Lab aan de orde komen. Tijdens de bijeenkomsten vervullen zij samen de rol van onafhankelijke en neutrale gespreksleider.

Over Marieke

“Mijn rol is het organiseren van de kennisdeling binnen LSA. Actieve bewoners hebben een schat aan kennis en ervaring. De bijeenkomsten die ik organiseer vormen een belangrijke schakel in het delen van deze kennis. Ik vind het een uitdaging om met nieuwe en creatieve werkvormen een zo goed en leuk mogelijke bijeenkomst en leerproces te organiseren. Ik ben telkens op zoek naar interessante sprekers, toffe locaties en nuttige werkvormen; op zoek naar het juiste verhaal. Om actieve bewoners verder op weg te helpen in het realiseren van hun mooie initiatieven in wijken! Daarnaast hou ik me binnen LSA bezig met bewonerszorginitiatieven. Hierover kan je meer lezen op <http://www.lsabewoners.nl/zorg>.”

Over het LSA

De 'Living Labs' methodiek is ontwikkeld door LSA, Movisie en Vilans. Resultaten van eerdere Living Labs zijn te vinden op <https://www.lsabewoners.nl/zorg/kennis/living-labs-zorg/> en in de Inspiratiewijzer Lokaal Samenspel: <https://www.lsabewoners.nl/zorg/wp-content/uploads/sites/5/2017/06/Inspiratiewijzer-lokaal-samenspel.pdf>.

Het LSA is een sterk netwerk van actieve bewonersgroepen. Wij bundelen kracht en delen kennis. Dit doen we door bijeenkomsten te organiseren, projecten uit te voeren en publicaties uit te brengen.

Wij zijn een netwerk van actieve bewoners. Met elkaar werken we aan de vernieuwing van (lokale) democratie, aan verandering van onderop. We zorgen er samen voor dat bewonersorganisaties, -coöperaties, BewonersBedrijven en zelfstandige buurthuizen sterker en slimmer worden. Zodat zij hun buurten leuker en krachtiger kunnen maken.

Het LSA stimuleert en ondersteunt bewoners die een zelfsturende rol op zich nemen, met als uitgangspunt dat iedereen talenten en kwaliteiten heeft die kunnen bijdragen aan de leefbaarheid van wijk of buurt.

Meer weten of interesse in een Living Lab?

Neem contact op met Marieke Koot (LSA): marieke@lsabewoners.nl of 030 231 7511.